

Ecologische beoordeling realisatie van twee scholen te Kollum

Opdrachtgever Gemeente Kollumerland
Referentie Stoker, O 2016. Ecologische beoordeling realisatie van twee scholen te Kollum. A&W-notitie 2592#2. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 2592#2
Status Definitief
Datum 26 mei 2016
Projectleider O. Stoker
Autorisatie R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 3. Impressie van het plangebied (foto's A&W april 2016).

1. Inleiding

In verband met de beoogde bouw van twee scholen is ecologisch onderzoek nodig om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. Op dit moment bevinden de plannen zich in een fase van voorbereiding. De gemeente Kollumerland heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van het onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, het Natuurbeheerplan Fryslân (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Dit onderzoek is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Ten tweede is op 15 april 2016 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd naar de (mogelijkheden voor) aanwezigheid van wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied. De resultaten van dit onderzoek zijn in onderhavige rapportage opgenomen.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Wijziging wetgeving natuur

Naar verwachting treedt per 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

In deze quickscan wordt uitgegaan van het beoordelingskader volgens de vigerende wet- en regelgeving, dus nog niet volgens de nieuwe Wet Natuurbescherming. Op basis van de huidige informatie ten aanzien van die nieuwe wet, is het mogelijk dat de conclusies van deze quickscan aanpassingen behoeven nadat de Wet Natuurbescherming in werking is getreden. Wij adviseren de opdrachtgever om indien nodig hierover contact met ons bureau op te nemen. Dat kan bijvoorbeeld nodig zijn wanneer de beoogde herinrichting na 1 januari 2017 van start gaat.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Kollum. Het betreft het perceel op de hoek van de Kerkstraat en de Tjerk Hiddesstraat waar in de huidige situatie een zalencentrum en een parkeerterrein aanwezig is (foto 1 t/m 3). Ook de Koninging Julianaschool op de hoek van de Willem Lodewijkstraat en de Tsjerk Hiddesstraat maakt deel uit van het plangebied.

De plannen voor het plangebied bestaan uit de realisatie van twee scholen op de plek waar het zalencentrum staat. Om dit te realiseren wordt het huidige zalencentrum gesloopt. Het

terrein wordt vervolgens bouwrijp gemaakt. De plannen omtrent de Koningin Julianaschool zijn nog niet bekend, wel wordt deze mogelijk in de toekomst gesloopt.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Natuurbeschermingswet of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan. Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van een Natura 2000-gebied, de Ecologische Hoofdstructuur of andere gebieden die zijn beschermd vanwege hun natuurwaarden. Dergelijke gebieden liggen op een afstand vanaf 1 km tot het plangebied. Het is onwaarschijnlijk dat de beoogde herinrichting van invloed is op beschermde gebieden in de omgeving en/of de daarbij behorende natuurwaarden. Reden hiervoor is de grote afstand tussen het plangebied en de beschermde gebieden. Ook is er geen ecologische relatie tussen het plangebied en de beschermde gebieden.

Om deze redenen wordt geconcludeerd dat het inrichten van het plangebied niet stuit op bezwaren vanuit de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde, middelzwaar beschermde en zwaar beschermde soorten). Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom waardoor er een beperkte kans is op aanwezigheid van beschermde soorten. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor het beoogde herinrichtingsplan.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat in de huidige situatie grotendeels uit verharding. Het overige deel bestaat uit enkele bomen, bosschages en plantsoen. Het is vooraf niet uit te sluiten dat er wettelijk beschermde soortgroepen voorkomen in het plangebied. Voor een aantal soortgroepen kan wel vooraf worden uitgesloten deze aanwezig zijn en/of worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde herinrichting, namelijk:

- planten
- ongewervelden
- vissen
- reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- De (uitstralende) effecten van de ingreep zijn zo beperkt, dat een overtreding van de Flora- en faunawet niet aan de orde is.

- Tussen het plangebied en het (mogelijke) leefgebied van deze soorten zit een grote afstand of bestaat een (ecologische) barrière.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied licht beschermde soorten voorkomen, zoals Gewone pad, Kleine watersalamander en Bruine kikker (van Delft *et al.* 2015, NDFF). Zwaarder beschermde amfibieënsoorten komen niet voor in de directe omgeving van het plangebied. Bovendien voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van dergelijke soorten. Om deze redenen worden er geen middelzwaar- en zwaar beschermde amfibieënsoorten in het plangebied verwacht.

Het is niet uit te sluiten dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van enkele licht beschermde amfibieënsoorten. Gezien het ontbreken van oppervlaktewater is er geen voortplantingsbiotoop voor deze soorten aanwezig. Wel is het plangebied door de aanwezigheid van bosschages en plantsoen geschikt als foerageer- en overwinteringsgebied.

Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstellingsregeling ten aanzien van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om bovenstaande redenen veroorzaken de werkzaamheden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

4.3 Vogels

In het plangebied is opgaande begroeiing aanwezig. Hier kunnen vogels van stad en park tot broeden komen, zoals Merel en Roodborst.

Algemeen

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld snoeiafval tijdig op te ruimen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik

van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste, indicatieve lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen.

Soorten die op deze lijst staan en kunnen broeden in of aan bebouwing zijn bijvoorbeeld Huismus en Gierzwaluw. De daken zijn niet geschikt voor nestplaatsen van Huismus en Gierzwaluw. Ook zijn er geen geschikte gaten of kieren voor nestplaatsen van Gierzwaluw. Er kan worden geconcludeerd dat er geen jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig zijn in het plangebied en deze worden hier ook niet verwacht. Het is bovendien onwaarschijnlijk dat eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen en hun functionele leefomgeving in de omgeving worden beïnvloed door de herinrichting.

Conclusie vogels

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord.

4.4 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten zijn beschreven in § 4.5.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens zes verschillende vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen (Melis 2012). Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis en Rosse vleermuis. Een aantal van deze soorten kan het plangebied of de omgeving ervan gebruiken als deel van hun leefgebied. Het gaat om Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis. De overige vleermuissoorten worden niet in of nabij het plangebied verwacht, omdat de omgeving niet aan de habitateisen van deze soorten voldoet.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. Tijdens het veldbezoek zijn de te slopen zalencentrum en de Koningin Julianaschool gecontroleerd op geschiktheid voor verblijfplaatsen van vleermuizen. De gebouwen hebben een spouwmuur. Aan de westzijde van het zalencentrum zijn stootvoegen aanwezig die voor vleermuizen toegang kunnen bieden tot de spouw.

Het is om bovenstaande redenen niet op voorhand uit te sluiten dat er binnen het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De kans op aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen is zeer klein. Mogelijk zijn er zomer- en/of baltverblijfplaatsen van de Gewone- en/of Ruige dwergvleermuis aanwezig.

Om te onderzoeken hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen is aanvullend onderzoek nodig. Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen gebouwen is een ontheffing nodig volgens artikel 75C van de Flora- en faunawet. Indien er geen verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, veroorzaken de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. Mogelijk zal de herinrichting zorgen voor een kleine afname van beschikbaar foerageergebied voor deze soorten. Wel blijft het plangebied geschikt als foerageergebied voor de Laatvlieger, de Gewone- en de Ruige dwergvleermuis omdat deze soorten ook veel bij straatlantaarns en bebouwing foerageren. Bovendien is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen lijnvormige landschapselementen in het landschap (zoals bomenrijen, rietkragen, watergangen en het stratenpatroon), waarlangs zij zich kunnen oriënteren bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. In het plangebied zijn geen structuren aanwezig die geschikt zijn als vliegroutes van vleermuizen. Wel is ten zuiden van het plangebied een bomenrij aanwezig die hoogstwaarschijnlijk dienst doet als vliegroute voor de kolonie Gewone grootoorvleermuizen die hun verblijfplaats in de kerk van Kollum hebben (Blokland & Presscher 2015). Er worden door de herinrichting geen wijzigingen aangebracht aan deze bomenrij. Om deze reden mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezig verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Conclusie vleermuizen

Op basis van bovenstaande alinea's kan worden geconcludeerd dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen gebouwen. Ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen kan worden geconcludeerd dat de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet veroorzaakt.

4.5 Zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Konijn, Egel, Mol en verschillende (spits)muizensoorten (Melis 2012). Er komen geen middelzwaar- en zwaar beschermde zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen) voor in de omgeving van het plangebied, met uitzondering van de middelzwaar beschermde Steenmarter.

Het is aannemelijk dat voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied. Door de beoogde herinrichting gaat mogelijk een deel van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten verloren. Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De uitvoering van de

plannen veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

De middelzwaar beschermde Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijke omgeving niet. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. Mogelijk maakt het plangebied deel uit van het foerageergebied van de Steenmarter, hoewel dit marginaal is. Er is bovendien voldoende alternatief en kwalitatief beter foerageergebied aanwezig in de omgeving van het plangebied. De plannen veroorzaken om deze redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

5. Conclusies

Deze ecologische beoordeling leidt tot de volgende conclusies:

Gebiedsbescherming

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige gebiedsbescherming).

Soortbescherming

Om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen gebouwen. De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen.

Voor de overige soorten geldt dat de herinrichting geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet, mits er geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten (paragraaf 4.3).

Literatuur

- Blokland, S & J.A. Prescher 2015. Vleermuizen in Friese Kerken. Intensivering NEM-kerkzoldertellingen in Friesland en onderzoek naar de factoren die effect hebben op de aanwezigheid van vleermuizen op Friese kerkzolders. Afstudeerrapport van het Bureau van de Zoogdierversameling. Leeuwarden.
- Boer, E.P. de, E. van Hijum, C. Brochard & R. Bonne van Seijen. 2014. Libellenrijk Fryslân. Mei ljochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau Faunax, Gorredijk.
- Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2015. Waarnemingenoverzicht 2014. Bijlage bij RAVON 59, jaargang 17 nummer 4. RAVON, Nijmegen.
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas.nl Friesland.

Websites:

NDFF
Ravon.nl